BAGEESHA
ବାଗୀଶ
ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା | ମାର୍ଚ୍ଚ - ଅପ୍ରେଲ୍ ୨୦୨୫
Volume No. 03 | Issue No. 02 | Mar-Apr 2025
Refereed Peer-Reviewed Journal
ISSN: 3107-4294 (PRINT) | 2583-9543 (ONLINE)

ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ଧାରାରେ ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁ

ଶକୁନ୍ତଳା ମିର୍ଦ୍ଧା[୧], କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ମହନ୍ତ[୨]
ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ, ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବାଲେଶ୍ୱର

BM2025/02-A004
RECEIVED : 04 JAN 2025
ACCEPTED : 25 APR 2025
REVISED : 30 APR 2025
PUBLISHED: 10 MAY 2025
ARTICLE QR CODE

ଗବେଷଣାତ୍ମକ ନିବନ୍ଧର ସମୀକ୍ଷକ:
ଡ. ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦାଶ
ସହକାରୀ ପ୍ରଫେସର, ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ,
ରେଭେନ୍ସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, କଟକ

DOI:10.70541/BAGEESHA/2025030204

Article No. BM2025/02-A004
Categary : Research Article
Journal Home Page: https://bageesha.in
Support: editor.bageesha@gmail.com

ABSTRACT

ସାରାଂଶ

ନାରୀର ମନ ହେଉଛି ଏକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପଡ଼ିଆ ଭୂମି ସଦୃଶ। ତା' ମନ କେବେହେଲେ ଖାଲି ପଡ଼ିରହେ ନାହିଁ। ସେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମନ ଭିତରେ କିଛି ନା କିଛି ଚିନ୍ତା କରିଥାଏ, ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥାଏ; ସେସବୁରୁ କେତେକ ବାହାରକୁ ପ୍ରକାଶ ଘଟେ ତ ପୁଣି କେତେକ ସେହିଭଳି ଅଗୋଚର ହୋଇ ରହିଯାଏ। ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ଧାରାରେ ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଅନେକ ସଫଳ ଗଳ୍ପ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସେ। ଏ ଧାରର ଜଣେ ସଫଳ ସ୍ରଷ୍ଟା ହେଉଛନ୍ତି ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁ। ତାଙ୍କ ରଚିତ ଅନେକ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ମନର ସେଇ ଅପ୍ରକାଶିତ ଇଲାକାକୁ ସେ ଆବିଷ୍କାର କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି। ଏବଂ, ଅନେକାଂଶରେ ସେ ସଫଳ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି। ଉକ୍ତ ଆଲୋଚନା ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁଙ୍କ ଏହି ଧାରାରେ ରଚିତ ଗଳ୍ପମାନଙ୍କର ଏକ ପରିଚୟାତ୍ମକ ଉପସ୍ଥାପନା।

ମୂଳଶବ୍ଦ: ନାରୀ, ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ, କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ଧାରା, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁ, ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ।

ଉପକ୍ରମ: ନାରୀ ହେଉଛି ସମାଜରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ। ତା' ସ୍ଥାନ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ। ଗୋଟିଏ ପରିବାରକୁ ସନ୍ତୁଳିତ କରି ରଖିବା କିମ୍ବା ବିଶୃଙ୍ଖଳା ହେବା ପଛରେ ସେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନ ହେଲେ ପରୋକ୍ଷରେ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ। ତା ମନ ସଦା ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଥାଏ। ନାରୀ ମନ କେବେହେଲେ ଖାଲି ହୋଇ ରହେ ନାହିଁ। ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ କିଛି ନା କିଛି ଚିନ୍ତା କରୁଥାଏ। ଏମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଚେତନାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଓଡ଼ିଆ ଗାଳ୍ପିକଗଣ ଅନେକ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରି ଯାଇଛନ୍ତି। ଏହି ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ଦୁଇ ଗୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି। ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ୧୯୨୦ମସିହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟଠାରୁ ୧୯୫୦ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ। ଏହିପରି ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ୧୯୫୦ମସିହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଅଧିକ ସକ୍ରିୟ ହୋଇପାରିଛି। ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଗାଳ୍ପିକ ଗଣ ହେଉଛନ୍ତି କାନ୍ତ କବି ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର, ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର, ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର, ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି, ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ କର, ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତି, ରାଜକିଶୋର ରାୟ, ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଅଖିଳ ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଦି। ସେହିପରି ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଗାଳ୍ପିକ ଗଣ ହେଉଛନ୍ତି କିଶୋରୀ ଚରଣ ଦାସ, ଶାନ୍ତନୁ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ମନୋଜ ଦାସ, ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି ଓ ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଚିତ୍ର ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଛି।

ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ: ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକାର ଚିକିତ୍ସା ପଦ୍ଧତି ଯାହା ମାନସିକ ଅସମତାକୁ ଭଲ କରେ। ଏଥିରେ ରୋଗୀର ସଚେତନ ଓ ଅଚେତନ ମନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ। ଏହି ମନୋବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ଚେତନା ପ୍ରବାହ ଧାରା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ଧାରଣା ମଣିଷ ମନରେ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ। ସିଗମଣ୍ଡ ଫ୍ରଏଡ୍ ମଣିଷ ମନର ଚେତନ, ଅବଚେତନ ଓ ଅଚେତନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି କହିଛନ୍ତି ଆମର ଚେତନ ମନ ହେଉଛି ଭାସମାନ ବରଫ ଖଣ୍ଡ ପରି ମାତ୍ର ଏକ ଦଶମାଂଶ। ଅନ୍ୟ ନବମାଂଶ ହେଉଛି ଅଚେତନ ଓ ଅବଚେତନ ମନ ଯାହା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବେ ରହିଛି।

VOL NO 03 ISSUE NO 02

ଅନ୍ଧାରୀ ମନର ଅବୋଧ ଗୁପ୍ତ ଇଲାକାକୁ ଉଦ୍ଘାଟନ ଓ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ହିଁ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣର କ୍ରିୟା। ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଚେତନା ପ୍ରବାହ ଧାରାର ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା। ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ୧୯୨୦ ମସିହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରୁ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ। ଏହି ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପକୁ ଆଲୋଚ୍ୟ ସମୟରେ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଯେଉଁମାନେ ସମୃଦ୍ଧ କଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାନ୍ତକବି ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ପରଦା' ଗଳ୍ପରେ ଜଣେ ବୃଦ୍ଧର ରକ୍ଷଣଶୀଳ ମନୋବୃତ୍ତି ହିଁ ଗଳ୍ପର ଉପଜୀବ୍ୟ। ସେହିପରି ତାଙ୍କ ବିଖ୍ୟାତ ଗଳ୍ପ 'ବୁଢା ଶଙ୍ଖାରୀ'ରେ ମନୋବିଶ୍ଳେଷଣ ସମ୍ମତ ରୀତି ଦୃଶ୍ୟମାନ। ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ରଙ୍କ ନାରୀ ଚରିତ୍ରମାନେ ମୂଳତଃ ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀର, ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ହେଲେ କ୍ରୂରା, ଅସହିଷ୍ଣୁ, ପରିବାରଘାତିନୀ, ସ୍ୱାମୀ ଜଡ଼ଦାୟୀ ନୀତିହୀନା ନାରୀ। 'ପରଦାସୀନ' ଗଳ୍ପର ଚଞ୍ଚଳା, 'ଶ୍ରୀମତୀ'ର ଶ୍ରୀମତୀ, 'ବଡ଼ପୁଅର' ବିମଳା, 'ଦମ୍ଭିଲାବନ୍ଧୁ'ର ପ୍ରେମଶିଳା। ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ନାରୀମାନେ ସରଳା, ପୁତ୍ରସ୍ନେହୀ,ସମାଜସେବୀ,ପରୋପକାରୀ, ସ୍ୱାମୀ ସୋହାଗିନୀ ଆଦି ଉତ୍ତମ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ। ପରଦାସୀନର 'ସରୋଜିନୀ', କାଚବଜ୍ରକରର 'ଶାନ୍ତିଦେବୀ' ଓ 'ମାଉସୀ', ଅନ୍ନଛତ୍ରର 'ସୀତା', ପାଷାଣର ଭାଷାର 'ମାଳତୀ', ନାରୀର ଗତିରେ 'ସୁଲକ୍ଷଣା', ସାବତପୁଅରେ 'ହେମମଣି', ପୁଆଣିଘରର 'ବାସନ୍ତୀ ଭାଉଜ' ଇତ୍ୟାଦି। ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ', 'ଦୁଇଟି ଟଙ୍କା', 'ଭଗ୍ନ ହୃଦୟ', 'ଗୋଟିଏଚିତ୍ର', 'ଖଦଡ଼ହକିଂ', 'ଭଗୀଦାସଙ୍କଶାଢୀ', 'ମାଗୁଣିର ଶଗଡ଼', 'ମୁଣ୍ଡା ସାହାଡ଼ା', 'ପ୍ରେମର ସିଂହାସନ', 'ସ୍ୱପ୍ନ', 'ଗୋଟିଏ ଚାମୁଚା' ଆଦି। କାଳିନ୍ଦୀ ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ 'ବିଟଘର ଓ ରେଳଗାଡ଼ି', 'ସାବିତ୍ରୀର ଦୁଃଖ', 'ପୁନଶ୍ଚ', 'ନିୟତିର କ୍ରୀଡ଼ା', 'ପ୍ରେମିକ', 'ଡାଆଣୀ ବୁଢୀ', 'ସାଗରିକା', 'ନିଶୀଥୀନୀ', ଭଗବତୀ ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ 'ଜଙ୍ଗଲି', 'ସମୟାତୀତ', 'ବଞ୍ଚିତା', 'ଝଡ଼', 'ଆରମ୍ଭ ଓ ଶେଷ', 'ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ସଉଦାଗର' 'ଶତାର୍ଦ୍ଧ ବର୍ଷ ପରେର ବିଶ୍ୱରୂପ', 'ଜୀବନର ମାନଦଣ୍ଡ', 'ରୋମାନ୍ସ ଓ ରୋମନ୍ଥନ', 'ମର୍ତ୍ତ୍ୟର୍ଣ୍ଡ ସାବିତ୍ରୀ', 'ସ୍ତ୍ରୀ ଚକ୍ର', 'ରାଜକନ୍ୟା', ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟଙ୍କ 'ଜଙ୍ଗଲ', 'ମଲାକଇଁ', 'ରଜାପୁଅ ଆଦି।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ସବୁଜ ପତ୍ର ଓ ଧୂସର ଗୋଲାପ'ଗଳ୍ପରେ ଟି.ପି. ଯୋଶେଫ, ମିସ୍ ଲାରା ଓ ମିସ୍ ଡ୍ରାଇଭର୍ ପ୍ରମୁଖ ଜୀବନର ଅପରାହ୍ନର ଧୂସର ଭୂମିକାରେ ଉପନୀତ ହେଲେହେଁ ଯୌବନର ଉଦ୍ଦାମ ସବୁଜ ସ୍ଥିତି ପ୍ରତି ପ୍ରଚୁର ଆକୁଳତା ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି। 'ସେ ଓ ମୁଁ' ଗଳ୍ପରେ ଅଧ୍ୟାପକ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଲମ୍ପଟ ଆଚରଣରେ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ନାରୀମନ ଅଭିମାନରେ ବିଦ୍ରୋହ କରି ଉଠିଛି। ପତ୍ନୀ ବିଶ୍ରୀକୁମ ତେଣୁ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଛନ୍ତି। 'ନୀଳଜ୍ୟୋସ୍ନା' ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରଣୟୀ ପ୍ରଣୟିନୀଙ୍କର ପରସ୍ପରକୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା, ସଂଭୋଗ ଓ ସ୍ମୃତିଚାରଣର ଆବଚେତନିକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକଟିତ। ଗଳ୍ପନାୟକ ପରିଣିତା କଲ୍ୟାଣୀକୁ ପାର୍କରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ନୈରାଶ୍ୟବୋଧ କରିଛନ୍ତି। 'କ୍ଳାନ୍ତ ଚୈତାଳି' ଗଳ୍ପରେ ରମଣୀକାନ୍ତ, କଲ୍ୟାଣୀ ଓ ମିସମାଳବିକା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚରିତ୍ରର ଅବଚେତନ ମନର ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍ଘାଟିତ। ସେମାନେ ପରିଣତ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ କ୍ଳାନ୍ତ ମନ ଓ ପ୍ରାଣ ନେଇ ଖୋଜି ଚାଲିଛନ୍ତି ଅତୀତର ସୌରଭିତ ଚୈତ୍ରକୁ। ୧୯୭୪ ମସିହାରେ ରେଳ ଧର୍ମଘଟର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ରଚିତ 'ପ୍ରତୀକ୍ଷା'ଗଳ୍ପରେ କଲିକତା ହାୱଡ଼ା ଷ୍ଟେସନରେ ଟ୍ରେନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ଶୁଭେନ୍ଦୁ, ନବେନ୍ଦୁ ଓ ସିପ୍ରାବୋଷ ଭଳି ଚରିତ୍ର ମାନଙ୍କ ମାନସିକ ଚିତ୍ର ଏଥିରେ ପ୍ରଦତ୍ତ।'ନାରୀର ମନ' ଗଳ୍ପର କଥାବସ୍ତୁ ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ରଚିତ ମହାଭାତର ବନପର୍ବର କଥାବସ୍ତୁ ଉପରେ ଆଧାରିତ। ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କର ପଞ୍ଚପତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ଥିଲେ। ଠିକ ସେହିପରି ମିଥ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଗାଳ୍ପିକ ସାଂପ୍ରତିକ ନାରୀ ମାନସିକତାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ କରଙ୍କ 'ରାଣୀ' ଗଳ୍ପ, 'ଜୀବନ ନଦୀ', 'ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା', 'ଶେଷ ବସନ୍ତ' ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରୌଢ଼ ମଣିଷଟିର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱାତ୍ମକ ମାନସିକତାର ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ ପରିଲକ୍ଷିତ। ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'କାଉକୋଇଲି' ଗଳ୍ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ବୃଦ୍ଧା ଅତୀତର ଯୁବତୀ ନେପୁରୀର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଚିତ୍ର ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ। 'ବୁଢାକବି' ଗଳ୍ପରେ ଶାନ୍ତି ଭଲପାଉଥିବା ଗଙ୍ଗାଧରର ଅନ୍ୟତ୍ର ବିବାହରେ ତା'ର ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା , 'ନୀଳିମାର କବର'ରେ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ବୟସ୍କା ନୀଳିମାର ଜନୈକ ସୁଦର୍ଶନ ପୁରୁଷ ଦର୍ଶନରେ ନାରୀତ୍ୱର ଜାଗରଣ ଆଦିମ ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ଶାରୀରିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ବର୍ଣ୍ଣିତ। ରାଜା କିଶୋର ରାୟଙ୍କ 'ଓଡ଼ିଶାରେ ଦାନ କାହିଁ', 'ପଦେ କଥାରେ' ସନ୍ତାନହରା ବୃଦ୍ଧା ନାରୀର ମାନସିକ ବିକୃତ। 'ଶୀଳା ଓ ଶୈଳୀ' ଗଳ୍ପରେ ନାରୀର ମାତୃତ୍ୱ ଆଶାରେ ଅତ୍ରୀ ଉଷ୍ଣପ୍ରସ୍ରବଣରେ ସ୍ନାନ ଜଳ ମଧ୍ୟରୁ ଗୁଆ ପରିବର୍ତ୍ତେ ପିତଳ କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରାପ୍ତି ଓ ଉଦରସାତ ଏବଂ ତଦ୍ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ନାରୀତ୍ୱର ଚିରନ୍ତନ ଆକାଂକ୍ଷାର ଏକ ପ୍ରାଣୋଚ୍ଛ୍ୱାସମୟ ରୂପାୟନ। ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ଚକ୍ରବାଳ, ପ୍ରତିଧ୍ୱନି, କାଣ୍ଠମାଳୀ, ଇତିହାସ, ପୋଡ଼ାଦାଗ, କୁଟୀଳ ମନର ପରିଧି ଆଦି। ଅଖିଳ ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଡିମିରି ଫୁଲ'ଗଳ୍ପରେ ଦମ୍ପତ୍ତିଙ୍କ ଏକ ମାତ୍ର କନ୍ୟା ମଞ୍ଜୁର ମୃତ୍ୟୁକୁ ସ୍ୱାମୀ ନିକଟରେ ପ୍ରକାଶ ନ କରିବାର କାରଣ ପାଗଳିନୀ ପ୍ରାୟ ମା'କୁ ଝିଅର ମିଛ ଗବେଷଣା ଓ ବିଦେଶ ଯିବାର ମିଥ୍ୟା ସଂବାଦ ଦେବା। 'ଚନ୍ଦ୍ରର ଅଭିଶାପ' ଗଳ୍ପଟି ପଶ୍ଚାତପଟ୍ଟ ଦୃଶ୍ୟ ଶୈଳୀରେ ରଚିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଗଳ୍ପର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ସୀମାଦ୍ରିର ଅବଚେତନ ମନର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା, ଆଚରଣ ଓ କରୁଣ ପରିଣତି ବର୍ଣ୍ଣିତ। 'ଲ୍ୟାମ୍ପ ପୋଷ୍ଟର ଇତି କଥା'ରେ ଗଳ୍ପ ନାୟିକା ଯଶୋଦାଙ୍କ ଅତୀତ ଜୀବନର କେତୋଟି ବିକ୍ଷିପ୍ତ ସ୍ମୃତି ନେଇ ରଚିତ।

କିଶୋରୀ ଚରଣ ଦାସଙ୍କ 'ନିମନ୍ତ୍ରଣ' ଗଳ୍ପରେ ରହିଛି ରବି ଓ ମିନୁର ଭଲ ପାଇବା ପରେ ପୁଣି ପାରିବାରିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ି ବିଚ୍ଛେଦ ଏବଂ ମିନୁ ଅନ୍ୟତ୍ର ବିବାହ କରୁଥିବା ସମୟରେ ରବିକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛି। ସେ ରବି ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ ନ କରି Rubbish କହିଛି ତାକୁ। 'ଭଙ୍ଗାଖେଳଣା'ରେ ଦେଖାଦେଇଛି ଗୀତାବୋଉ ପ୍ରେମିକକୁ ବିବାହ କରିନଥିଲେ ବି ପୂର୍ବ ପ୍ରେମିକର

ସ୍ମୃତିକୁ ଭୁଲି ପାରି ନାହାଁନ୍ତି। ସେହିପରି ଚପଳମତି ବାଳିକା ଗୀତାର ଅସ୍ଥିର ମାନସିକତା ବର୍ଣ୍ଣିତ। 'ବଡ଼ଲୋକ'ଗଳ୍ପରେ କୃଷ୍ଣାଙ୍କର ନାରୀ ସମିତିରେ ଯୋଗଦାନ, ଲୋକଦେଖାଣିଆ ଆଭିଜାତ୍ୟ ଓ ଅହଂକାର ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଛି। 'ସାବିତ୍ରୀର ସୁଦିନ'ରେ ଏକ ତ୍ରିକୋଣୀୟ ପ୍ରେମର ପଟ୍ଟଭୂମିରେ ନାରୀ ମାନସିକତାର ଅସହାୟତା ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍ଘାଟିତ ହୋଇଛି। ମିଃ ଚାନ୍ଦଙ୍କୁ ଆପଣାର କରିବାର ଅସଫଳ ପ୍ରୟାସ ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ଜୀବନରେ ଦୁଃଖରେ ମସିରେଖା ଟାଣି ଦେଇଛି। 'ମାନିନୀ' ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଛି ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କଠାରୁ ଇପସିତ ପ୍ରାପ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତା ଜଣେ ନାରୀମନର ଆହତ ଅଭିମାନର ଚିତ୍ର। 'ଲକ୍ଷବିହଙ୍ଗ'ଗଳ୍ପ ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱର ଏକ ଚମତ୍କାର ନିଦର୍ଶନ। ଗଳ୍ପନାୟିକା ମିସେସ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଚେତନ ଓ ଆବଚେତନିକ ମନର ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଛି। 'ଅତିଥି'ଗଳ୍ପରେ ସୁନୀତି ଦେବୀଙ୍କର ଅତୀତ ଜୀବନର ବିକ୍ଷିପ୍ତ ସ୍ମୃତିଚାରଣ,ଜଗୁ ଦାଦାଙ୍କର ସୁନୀତି ଘରେ ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣର ବ୍ୟାପକ ପଟ୍ଟଭୂମିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ। 'ବନମୟୂର' ଗଳ୍ପରେ ମିସ ସରୋଜାଙ୍କ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ନିଖୁଣ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ। 'ମଣିହରା' ଗଳ୍ପରେ ନିର୍ମଳା ଦେବୀଙ୍କର ନିଜ ପୁତ୍ରକୁ ହରାଇବା ପରେ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଯେଉଁ ଦୁଃଖ ଓ ଅନୁଶୋଚନା ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ତା'ର ରୂପଚିତ୍ର ପ୍ରଦତ୍ତ। ତିନୋଟି ଦୃଶ୍ୟରେ ସେକ୍ସ ଓ ସାଥୀତ୍ୱକୁ ନେଇ ସବିତା ଦେବୀଙ୍କ ମନରେ ଯେତେ ଯାହା କ୍ରିୟା ଓ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ତାର ଏକ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଚିତ୍ର। 'ମୁକ୍ତକେଶୀ' ଗଳ୍ପରେ ବୈଧବ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ପୀଡ଼ିତ ଏକ ଅସହାୟ ତରୁଣୀର ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳତା ପ୍ରକଟିତ। 'କୁଆପଥର' ଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ମନର ଏକ ବିଚିତ୍ର ରୂପାୟନ। 'ବଡ଼ ଅପା' ରେ ସୁଲକ୍ଷଣା ଦେବୀ, 'ଜିଜ୍ଞାସା'ରେ ସୁମତି ଦେବୀ, 'ଦଶହରାରୁ ଦିଆଲିଯାଏ' ଗଳ୍ପରେ ଅମ୍ବିକାପ୍ରସାଦ, 'ଜାଳେଣୀ'ର ଚିତ୍ରାଦେବୀ, 'ମଲ୍ଲିକଢ଼ି ଓ ଚାକରାଣୀ' ଗଳ୍ପରେ ମାଲିକାଣୀ ମଲ୍ଲିକାର ଆଭିଜାତ୍ୟ, 'ଶାଶ୍ୱତୀ'ରେ ଶାଶ୍ୱତୀ,'ବାସୀ ଲହୁଣୀ'ରେ ବିଧବା ସୁରବାଳା,'ମୁନୁ ପାଇଁ ଗପଟିଏ'ରେ ମୁନୁ, 'ପ୍ରେମର ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଠ'ରେ ମାରୁତି ଓ ମାମି, 'ମରାଳି'ର ସୁରଭି ମହାପାତ୍ର, 'ପୁରୁଣା କବିତା'ରେ ରମାବୋଉ,'ବିଜୟିନୀ'ରେ ପତ୍ନୀ,ନିଲୁ,'ଦର୍ପଣ'ରେ ମାଧୁରୀ ମହାପାତ୍ର ଓ ମାୟା ପଟ୍ଟନାୟକ,'ଗର୍ଭଧାରିଣୀ'ର ମାନମୟୀ,'ମାଲ୍ୟାର୍ପଣ'ର ନନ୍ଦା ମହାନ୍ତି,'ସମଦୁଃଖିନୀ'ରେ ଶ୍ରୀଲେଖା,'ଆବର୍ତ୍ତ'ର ମନ୍ଦିର ମହାପାତ୍ର, 'ବେଷ୍ଟଫ୍ରେଣ୍ଡ'ର ସୀମା ଓ ନୀନା, 'ଇଚ୍ଛାପୂରଣ'ରେ ନୀନା ମହାନ୍ତି, 'ମୋ ବାପା ଓ ବିଲେଇ'ର ସୁପ୍ରିୟା ଦେବୀ, 'ସନ୍ତାନବତୀ'ର ବୃନ୍ଦା।

ଶାନ୍ତନୁ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ 'ରାଞ୍ଚି ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍' ଗଳ୍ପରେ ଚାକିରୀ କରି ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କରୁଥିବା ଆଧୁନିକା ନାରୀର ନିଃସଙ୍ଗତାବୋଧ ଓ ଦୁରନ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନର ବିଡ଼ମ୍ବନା ପ୍ରଦତ୍ତ। 'ଆମ ମାଉସୀ' ଗଳ୍ପରେ ଜନୈକା ମାଉସୀଙ୍କର ସ୍ନେହ ସ୍ନିଗ୍ଧ ଝଲକ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଆକସ୍ମିକ ମୃତ୍ୟୁରେ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ସହାନୁଭୂତି ଗଳ୍ପଟିର ଭାବପିଣ୍ଡ ନିର୍ମାଣ କରିଥାଏ। 'ପ୍ରେମର ପ୍ରମାଣ' ଗଳ୍ପରେ ବଳଭଦ୍ର ଓ ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ମାନସିକତାରେ ଅସହାୟତାବୋଧ ଫୁଟି ଉଠିଛି। 'ଅନ୍ଧାର ନିରୁତ୍ତର' ଗଳ୍ପରେ ଆଜିର ମୂଲ୍ୟବୋଧହୀନ ସମାଜରେ ଶିକ୍ଷିତା ମହିଳାଙ୍କର ଅସହାୟତା ବର୍ଣ୍ଣିତ। ଡାକ୍ତରାଣୀ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ଏ ସମାଜର ବିପଥଗାମୀ ଯୁବକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧର୍ଷିତା ହୋଇଛନ୍ତି। ଜୀବନ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ହୋଇଛି ଅନ୍ଧକାରମୟ। 'ଶିଖରଚଣ୍ଡୀ' ଗଳ୍ପରେ ନାରୀର ଉଗ୍ର ମୂର୍ତ୍ତିର ପରିପ୍ରକାଶ। କେତେବେଳେ ନାରୀର ଅସହାୟତା ତ ପୁଣି କେତେବେଳେ ନାରୀର ଉଗ୍ରରୂପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। 'ଘଟସୂତ୍ର' ଗଳ୍ପରେ ଜଣେ କାଳି,ଅସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅର ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ସମ୍ଭାବନାକୁ ରୂପାୟିତ କରାଯାଇଛି। ଜଣେ ପତ୍ନୀଙ୍କର ବିଗତ ଦିନର କରୁଣ ସ୍ମୃତିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି 'ପତ୍ନୀ'ଗଳ୍ପଟି ରଚିତ। 'ହେମାମାଳିନୀ' ଗଳ୍ପରେ ଅଭିନେତ୍ରୀ ହେମାମାଳିନୀ ଭଳି ଦେଖାଯାଉଥିବା ମିସେସ୍ ହାରିସେନଙ୍କୁ ଅଧାମ୍ବ ପ୍ରାଣ କଣ୍ଟାପଡ଼ା ଗ୍ରାମର ସରଳ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଚିହ୍ନି ନ ପାରି ତାଙ୍କୁ ଅତିଥି ଭାବରେ ସ୍ୱାଗତ କରିଛନ୍ତି। 'ମିନାକ୍ଷୀ'ଗଳ୍ପରେ ମଣିଶଙ୍କରଙ୍କ ସହ ଥିବା ସଂପର୍କକୁ ମିନାକ୍ଷୀ ସାରାଜୀବନ ପାଥେୟ କରି ଅତିବାହିତ କରିଛନ୍ତି।

ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ 'ବିଷ କନ୍ୟାର କାହାଣୀ' ଗଳ୍ପରେ ଏ ସମାଜରେ ନିଜର ସ୍ଥିତି ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମଶୀଳ ଏକ ନାରୀ ଜୀବନର କରୁଣ କାହାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ। ଦେହଜୀବୀ ହୀରା 'ବିଶୁଦ୍ଧ ହିନ୍ଦୁ ହୋଟେଲ'ରେ ନିଜର ଜୀବିକା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନିଜକୁ ଖୁବ ଅସହାୟ ଓ ଏକାକୀ ଅନୁଭବ କରିଛି। 'ଆରଣ୍ୟକ' ରେ ମିସେସ ମିଟି ଓ ମିସେସ ଚାକୋଡ଼ିଙ୍କ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରତିପାଦିତ। 'କିମ୍ଭୀରିଣୀ' ଗଳ୍ପରେ ଜଣେ ବାଲ୍ୟ ବିଧବା ନାରୀର ସ୍ୱପ୍ନ,କରୁଣ ମାନସିକତା ଓ ତଦଜନିତ ଅନୁଭୂତି ବର୍ଣ୍ଣିତ। 'ବିଶ୍ରାମ'ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରେମ ପ୍ରତାରିତା ଆଙ୍ଗ୍ଲୋ ଇଣ୍ଡିଆନ ମିସ ଡଲି ମୋନାର୍ଲିଙ୍କ ମାନସିକତା ବିଶ୍ଳେଷିତ ହୋଇଛି। ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'କାଳାନ୍ତର' ଗଳ୍ପରେ ସମାଜରେ ନାରୀର ଅସହାୟତା ସ୍ଥିତି ଓ ତଦଜନିତ ମାନବିକ ସମବେଦନଶୀଳତା ଭାବଧର୍ମ ରୂପରେ ନିରୂପିତ ହୋଇଛି। 'ଆରୋହଣ' ଗଳ୍ପରେ ସାବିତ୍ରୀ ନିଜର ବିକଳାଙ୍ଗ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ନେଇ ଯେଉଁ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଛି ତାହା ବର୍ଣ୍ଣିତ। 'ବସ୍ତ୍ର ହରଣ' ଗଳ୍ପରେ ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜର ତିନିଗୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନାରୀର ଅସହାୟତା ପ୍ରକାଶିତ। ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସରସୀ,ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପଦ୍ମିନୀ ଓ ତୃତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଶାଶ୍ୱତୀ। ' ଇଣ୍ଟରଭିୟୁ' ଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ଜୀବନର ଅସହାୟତା ଅଧିକ ତୀବ୍ର ଓ କାରୁଣ୍ୟ ବିଜଡ଼ିତ। ପରିବାର ଚଳାଇବାକୁ ଆଗେଇ ଆସି ପ୍ରତିମା ମନରେ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିଛି। 'ପାଟଦେଇ' ଗଳ୍ପରେ ସମାଜର ନିମ୍ନ ସ୍ତରରେ ରହୁଥିବା ନାରୀ ଜୀବନର ନିର୍ଯ୍ୟାତନା, ଅସହାୟତା ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ଏକ କରୁଣ ଚିତ୍ର। 'ତୃତୀୟ ପାଦ'ରେ ନଖିର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଚିତ୍ର ପ୍ରକଟିତ। 'ଅଶ୍ରୁ ଅନଳ'ରେ କେତକୀର ମନରେ ରହିଛି ସମାଜର ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳିତ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କୁ ସଂହାର କରିବାର ଅଭିଳାଷ। 'ଖେଳ ଚାଲିଛି'ରେ ବୀଥିକା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ମାନସିକ ଅମେଳ ହେତୁ ନିଜକୁ ନିଃସଙ୍ଗ, ଅସହାୟ ମନେ କରିଛି। 'ପାଚେରୀ ସେପଟ ନଈ' ଗଳ୍ପରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ରହି ମଧ୍ୟ ସଞ୍ଜୟ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷିତା ହୋଇଛନ୍ତି। 'ଅଭିନେତ୍ରୀ'ରେ ମନୀଷାର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ, 'ପଦ୍ମ ଘୁଞ୍ଚି ଘୁଞ୍ଚି ଯାଉଛି'ରେ ନାରୀ ଜୀବନର ଅପହଞ୍ଚ ସ୍ୱପ୍ନ

ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ତଦ୍‌ଜନିତ ଅସହାୟତାବୋଧ ପ୍ରକଟିତ।

ସାଂପ୍ରତିକ ଗଳ୍ପରେ ନୀଳମଣି ସାହୁ: ଗଳ୍ପର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ବିଭିନ୍ନ ଲୌକିକ ଅଲୌକିକ କାହାଣୀ ନେଇ ରଚିତ ହେଉଥିଲା। ସମୟକ୍ରମେ ତାହା ଆଜି ପରୀକ୍ଷାଧର୍ମୀ ଗଳ୍ପ ହୋଇପାରିଛି। ଏହି କାରଣରୁ ନୀଳମଣି ସାହୁ ଭଲମନ୍ଦ ସବୁ ଜିନିଷକୁ ଆଦରି ନେବାର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଯୋଗୁଁ ମଣିଷର ସମସ୍ୟାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଆକଳନ କରିବାକୁ ଯାଇ ସେଥିରେ ଲୁକ୍କାୟିତ ଥିବା ଦୂର ଦିଗଟିକୁ ଖୁବଶୀଘ୍ର ଆବିଷ୍କାର କରିଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ଗଳ୍ପରେ ସେ ମଧୁରହାସ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରନ୍ତି ଓ ପରେ ସିରିୟସକୁ ସରଳ ଭାବରେ ବିଚାର କଲେ ତାହା ମହାକାରୁଣ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୁଏ। ସାହିତ୍ୟ କେବଳ ବାର୍ତ୍ତା କି ବକ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ। ତା'ର ଭାଷା ଓ ଭଙ୍ଗୀ ଭୋକ୍ତାଙ୍କ ମାନସିକତା ଅନୁରୂପ ହେବ ସଫଳ ସାହିତ୍ୟ ସାଧକଙ୍କପାଇଁ ଜରୁରୀ ପ୍ରାଥମିକ ଆବଶ୍ୟକତା। ଭାଷାବିନ୍ୟାସଦ୍ୱାରା ଅଭିପ୍ରେତ ଭୋକ୍ତାଙ୍କ ମନକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିବାହିଁ ଶବ୍ଦଯୋଦ୍ଧାଙ୍କ ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ। ଭାବଜଗତର ପରିସର ବୃହତ୍ ହୋଇଥିବାରୁ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ନୀଳମଣି ଖୁବ୍ ସଚେତନ। ବିଶେଷକରି ସେ କଥ୍ୟରୀତିକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି। ସାହିତ୍ୟରେ ନାରୀ, ପ୍ରକୃତି ଓ ମାନବ ହୃଦୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଚେତନାର ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ। ନାରୀ ଓ ପ୍ରକୃତି ନୀଳମଣିଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହନ୍ତି; ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ମାତ୍ର। ସେଥିରେ ପଶୁ, ପକ୍ଷୀ, ବୃକ୍ଷ ପୁଣି ମାତା, ପତ୍ନୀ, ପ୍ରିୟାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସର୍କସର ରାଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହୁ ସୁନ୍ଦରୀ ଅଛନ୍ତି। ନାରୀ ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ। ଲେଖକଙ୍କ ନାରୀ ବର୍ଣ୍ଣନା ଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ କରେ। ନାରୀ ଓ ପ୍ରେମ ପୁଣି ନିତ୍ୟଯୁକ୍ତ। ପ୍ରେମ ହିଁ ସତ୍ୟ ଓ ସୁନ୍ଦରର ଅନୁଭବକୁ ଅଧିକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଓ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରିଥାଏ। ତାଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଚିରନ୍ତନୀ ନାରୀର ଆନ୍ତରିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଶାଶ୍ୱତ ନାରୀତ୍ୱ ଓ ସନାତନ ମାତୃତ୍ୱର ରୂପୋନ୍ମୋଚନ ଦିଗରୁ ଏହା ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ।

ନୀଳମଣି ସାହୁଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ନାରୀମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ: ଏଯାବତ୍ ଯେତେ ସବୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି କେବଳ ନାରୀ ପାଇଁ ହିଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଛି। ସେହିପରି ଆମେ ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଗଳ୍ପ ଏହି ନାରୀ କୈନ୍ଦ୍ରିକକୁ ନେଇ ଦେଖିପାରିବା। ନାରୀ ଜୀବନର ସମସ୍ୟାକୁ ଗଭୀର ଭାବରେ ସେ ଦେଖି ପରଖି ସାହିତ୍ୟର ନବରସରେ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇଛି ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ। ବାହାରକୁ ସେସବୁ ଲୀଳା ବା ସୁଆଙ୍ଗ ପରି ମନେ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତଃସ୍ୱର ତାହା ଟ୍ରାଜିକ ବା ଦୁଃଖଦ ଭରି ରହିଥାଏ। ସେହି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତୋଟି :

'ସନ୍ନିପାତସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍' ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକ ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ପରିବାରରେ ପରିବାରର ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ପୁରୁଷଟିଏ କର୍ମକ୍ଷମ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସ୍ତ୍ରୀଟି କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆପଣେଇ ନେଇଛି ଏକ ଅଫିସ କାମରେ। ଶଶିରେଖା ସ୍ୱଳ୍ପବେତନ ପ୍ରାପ୍ତ ଯୋଗୁଁ ପରିବାର ଚଳାଇ ନ ପାରି ନିଜକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସହାୟ ମନେ କରିଛି। ଏପରିକି ଶରୀର ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ସନ୍ନିପାତ ରୋଗ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି। ମାତ୍ର ସର୍ବୋପରି ଦେଖାଯାଇଛି ଶରୀର ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ହେବାର ଲକ୍ଷଣ/କାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ସମସ୍ୟା ଓ ଅଫିସର ଉପରିସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି। ଏଥିରୁ ବର୍ତ୍ତିବାର ବାଟ ଖୋଜି ସେ ଆଜି ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ଗୋଟିଏ ପଟରେ। ଆମ ସମାଜର ଅନେକ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ଓ ପଦସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ ଏହି ଧରଣର ଅଟନ୍ତି। ନାରୀଟିଏ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିରୂପାୟ ହୋଇଯାଏ। 'ସୁମିତ୍ରାର ହସ' ଗଳ୍ପରେ ଆଧୁନିକ କାଳରେ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଜାହିର କରିବାରେ ବିଫଳ ହେଉଛି। ଏପରିକି ଅନେକ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାଏ। ଯାହା କେବେବି ତାକୁ ପିଛା ଛାଡ଼ି ନ ଥାଏ। ପୂର୍ବରୁ ନାରୀ ପରାଧୀନତା ଥାଇ ଯେଉଁସବୁ ସମସ୍ୟା ଭୋଗୁଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଦୁଃଖ, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ହତାଶ, ନୈରାଶ ଭୋଗ କରୁଛି। ସୁମିତ୍ରା ସେଦିନ ସହର ନିର୍ଜନ ପାର୍କରେ ବସି ହସରେ ଫାଟି ପଡୁଥିବା କଥା ସମସ୍ତେ ଦେଖିଥାଇ ପାରୁଥାନ୍ତି; ମାତ୍ର ପିତୃମାତୃହୀନ ହେବାପରେ ତାକୁ ଯେଉଁ ବିଷାଦ ଘାରି ଆସିଛି ହୁଏତ କେହି ଦେଖିପାରି ନଥିବେ। ପିତାମାତାଙ୍କୁ ହରାଇବା ପରେ ସୁମିତ୍ରା ପାଠପଢି ଚାକିରି କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଜୀବନରେ ଦୁଃଖ, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା, ଲୁହ ପିଛା ଛାଡ଼ିନି। ସେକ୍ରେଟେରିଏଟର ଲେଡ଼ି ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସୁମିତ୍ରା ସହରର ପାର୍କରେ ବସି କେବଳ ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ଚାରଣ କରିଛି। ଯୁଦ୍ଧ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ନାରୀ ଜୀବନରେ ଏକ ଏକ ବୁକୁଫଟା ବିଳାପ ସାଜିଛି।

'ରାନୁ ଅପାଠାରୁ ପୁଷି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 'ଗଳ୍ପରେ ନାରୀଟିଏ ହିଁ ସଂସାର ଗଢେ ପୁଣି ନାରୀଟିଏ ହିଁ ସଂସାର ଭାଙ୍ଗେ। ଗଢିବା ଭାଙ୍ଗିବା କ୍ଷମତା କେବଳ ନାରୀ ନିକଟରେ ରହିଛି। ଏହି ଗଳ୍ପରେ ଦୁଇଟି ସମସ୍ୟା ଉପୁଜିଛି ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ସ୍ୱାମୀର ଅସହାୟତା ଯୋଗୁଁ ସ୍ତ୍ରୀ ନିଜର ସୁନ୍ଦର ପଣରେ ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରି ଅବୈଧ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ କରିଛି। ସ୍ୱାମୀଟି ଦୁର୍ବଳ ଓ ଶ୍ୟାମଳ, ମାତ୍ର ସ୍ତ୍ରୀଟି ସୁନ୍ଦରପଣ ଯୋଗୁଁ ପରପୁରୁଷଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରାଇ ନିଜର ଦେହର କ୍ଷୁଧା ମେଣ୍ଟାଉଛି। ଅନ୍ୟପଟରେ ଚାରି ଚାରିଟି ସନ୍ତାନର ମା' ଏହି କୁକର୍ମ ଯୋଗୁଁ ମୁଣ୍ଡଟେକି ବାଟ ଚାଲି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି। ରାନୁ ସଙ୍କୋଚ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ମାଉ ଘୃଣିତ କର୍ମ ପାଇଁ ସାରାଜୀବନ ଅବିବାହିତ ରହିଯାଇଛି। ବାକି ତିନି ଭଉଣୀ ପ୍ରେମକରି କେହି ସଫଳ ହୋଇପାରି ନାହାନ୍ତି। ବରଂ ସମସ୍ତେ ହୋଇଛନ୍ତି ପ୍ରତାରିତ। କଳଙ୍କରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ହେଉଛି ଆତ୍ମହତ୍ୟା ବୋଲି ରାନୁ ତା'ର ଅନ୍ୟ ଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ସୂଚେଇ ଦେଇଛି, କାରଣ ତା' ମାଆ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛି, ଏହା ପୁଣି ଜିନ୍‌ଗତ ପ୍ରଭାବ। ରାନୁର ବାପା ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଖୁସିରେ ରଖିବା ପାଇଁ ସର୍ବସ୍ୱ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପାରିନାହାନ୍ତି। ତେଣୁ ଗଳ୍ପରେ କୁହାଯାଇଛି "ସୁନ୍ଦରୀ ଗୁଣବତୀ ମାଆର ମନକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ପିତା ଜୀବନଯାକ କମ ସାଧନା କରି ନାହାନ୍ତି। ତାଙ୍କର

ଉପାର୍ଜିତ ସମସ୍ତ ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ସେ ମାଆର ମନୋରଞ୍ଜନ ଲାଗି ଖର୍ଚ୍ଚକରି ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି। ମାତ୍ର ମାଆର ମନକୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇ ନାହାନ୍ତି। ମା' ତାଙ୍କୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠକି ଦେଇଛି ।"(ପୃଷ୍ଠା-୧୮) "ସୁନନ୍ଦାର ଲୁହରେ ନାରୀ ଜୀବନର ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ଅସହାୟତା ଓ କାରୁଣ୍ୟର ଆଲେଖ୍ୟ ହେଉଛି ଏହି ଗଳ୍ପ। ଝିଅଟିଏ ଯେତେବେଳେ ନିଜ ପିତାମାତା ତଥା ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କୁ ହରାଇ ଏକାକିନୀ ହୋଇଯାଏ ସେତେବେଳେ ତା' ଜୀବନରେ ସୁଖ ବୋଲି ଆଉ କିଛି ନଥାଏ। ଏଠାରେ ମଧ ଠିକ୍ ଅନୁରୂପ ଭାବେ ସେହି ଦୃଶ୍ୟ ଘଟିଛି ସୁନନ୍ଦାର ଭାଗ୍ୟରେ। ରାଜନୈତିକ କର୍ମୀଙ୍କୁ ବିବାହ କରି ମଧ ତା' ଜୀବନରେ ଦୁଃଖର ଅବସାନ ଘଟିନାହିଁ। ଫକୀର ମୋହନଙ୍କ 'ରେବତୀ' ଗଳ୍ପରେ ରେବତୀର ଦୁଃଖର ଅବସାନ ନ ହେବାପରି ଏଠାରେ ସୁନନ୍ଦାର ମଧ ଦୁଃଖ ସରିନି। ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଭାଷାରେ "ସଂକର୍ଷଣ ଥକ୍କା ହୋଇ କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି ବସି ରହିଲା। ଆଉ ଅନୁଭବ କଲା ତା'ର ପାଦ ଉପରେ ଗରମ ଗରମ ଲୁହର ବର୍ଷା।"(ସୁନନ୍ଦାର ଲୁହ, ପୃଷ୍ଠା -୧୪୭)

'ଚପଳା ରାୟର ଇତିକଥା' ଗଳ୍ପକୁ ପାଠକଲେ ମନେ ପକାଇ ଦିଏ ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ରାହୁର ଛାୟା' ଓ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ସହସ୍ର ଶଯ୍ୟାର ନାୟିକା' ଉପନ୍ୟାସ। ସତୀ ଓ ସିପ୍ରା ଜୀବନରେ ଯେମିତି ଅନେକ ପୁରୁଷ ଆସିଛନ୍ତି ସେମିତି ଚପଳାର ଜୀବନରେ ଅନେକ ପୁରୁଷ ଆସିଛନ୍ତି ନିଜ ନିଜର କାମନା ବାସନା ମେଣ୍ଟାଇ ପୁଣି ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି। ପୁରୁଷ ଜାତି ଭ୍ରମର ଜାତି ଗୋଟିଏ ଫୁଲରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଫୁଲକୁ ଉଡ଼ିବୁଲନ୍ତି ମଧୁ ଶୋଷିବା ଆଶାରେ। ତେଣୁ ଚପଳା ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅନୁଭବ କରିଛି ସୀମାହୀନ ଅତୃପ୍ତି ଓ ଅବସାଦ। ପୁରୁଷଙ୍କୁ ସେଥିପାଇଁ ସମାଲୋଚନା କରି କୁହାଯାଇଛି ପୁରୁଷମାନେ ବାହା ହେବା ବେଳେ ଖୋଜନ୍ତି ସତୀତ୍ୱ କିନ୍ତୁ ପ୍ରେମରେ କେବେ ସତୀତ୍ୱ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଏନି। 'କମଳୀର ପ୍ରେମ' ଗଳ୍ପରେ ନାରୀ ଜୀବନର ବ୍ୟର୍ଥତା ଓ ହତାଶା ସୂଚୀତ ହୋଇଛି। ଭଲ ପାଇବା ନିକଟରେ ସବୁ ତୁଛ ମନେକରୁଥିବା କମଳୀ ଦିନେ ଜାତି ଓ ସମାଜକୁ ଉପେକ୍ଷା କରିଛି। ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ପାଇଁ ଏତେ ସବୁ କରିଛି କମଳୀ, ସେ ତାକୁ ଶେଷରେ କରିଛି ପ୍ରତାରିତ। କମଳୀ ଜୀବନରେ ବହୁ ପୁରୁଷର ସାନ୍ନିଧ ଲାଭ କରି ଅନ୍ତର ମାତୃତ୍ୱର କାମନାରେ ଆଲୋଡ଼ିତ ହୋଇଯାଇଛି। ତାର ସତୀତ୍ୱ ଲୁଣ୍ଠନ କରିଥିବା ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସେ ଦୃଢ ପ୍ରତିବାଦ କରିଛି। ବିଧବା ନାରୀ ଜୀବନର ଆର୍ତ୍ତ ଓ ଅସହାୟତା ଭିତରେ କମଳୀର ବିଷାଦିତ ପ୍ରେମର ଚିତ୍ର ପ୍ରଦତ୍ତ। ବର୍ତ୍ତମାନ ସମାଜରେ ଏହିଭଳି ଅବସ୍ଥା ଭୋଗ କରୁଥିବା ନାରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କିଛି କମ ନୁହେଁ।

'ଡାକ୍ତର ମୃଣାଳିନୀ'ରେ କୁହାଯାଇଛି ନାରୀ ହେଉଛି ଜନନୀ, ସଜନୀ, ଭଗିନୀ, ଗୃହିଣୀ, ପ୍ରେମିକା, ସେବିକା ସବୁକିଛି। ମାତ୍ର ସମୟେ ସମୟେ ଏପରି ଏକ ଏକ ପରିସ୍ଥିତି ଆସି ଜୁଟେ କୌଣସି ଭୂମିକାରେ ସେ ରହିପାରେ ନାହିଁ। ମୃଣାଳିନୀ ଚରିତ୍ରଟି ଦୁଃଖ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ କାରୁଣ୍ୟର ପ୍ରମୂର୍ତ୍ତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି। ତା ଜୀବନ ମଧରେ ସେ ହର୍ଷବର୍ଦ୍ଧନ ଓ କଲେଜ ଛାତ୍ର ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ସଂଗୁପ୍ତ ଆସକ୍ତି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମାରେ ଉପନୀତ ହେବାକୁ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି। କେବଳ ସେ ଅତୀତର ବିକଳ ବିଧୃତ ସ୍ମୃତିର ଧକ୍କାରେ ବାରମ୍ବାର କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହୋଇଛି। ତା' ଜୀବନରେ ଅସମାହିତ ଅସହାୟତା ଓ କାରୁଣ୍ୟର ପ୍ରତିରୂପ ଦେଖାଦେଇଛି। 'ଶେଷ ସନ୍ଧ୍ୟାର ପ୍ରଳାପ' ଜୀବନ ଅପରାହ୍ଣରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ପ୍ରାଣ ନିଃସହାୟ ଓ କରୁଣ ବିଳାପ। ଉଦିତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି ମଧାହ୍ନ ଦେଇ ଅସ୍ତ ଆଡ଼କୁ ଗତିକରେ ମାନବ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଆଶା, ଆକାଂକ୍ଷା, ସ୍ୱପ୍ନ ସେପରି ମଉଳି ଯାଏ। ଏହି ସୂର୍ଯ୍ୟର ଗତି ଭଳି ସମାନ ଘଟଣା ଘଟିଛି ଗଳ୍ପ ନାୟିକା ମଲ୍ଲୀବୁଢୀର ଜୀବନରେ। ତଥାପି ତା'ର ଡାକ୍ତର ଦୀନବନ୍ଧୁ ପ୍ରତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଅନୁରାଗଟି ରାଧୁଆକୁ ଶୁଣାଇ ଜୀବନରେ କିଛି ସାନ୍ତ୍ୱନା ପାଇପାରିଛି। ଏହି ଗଳ୍ପରେ ନିଃସଙ୍ଗ ବୁଢୀର ବିଷାଦ ବୋଧ ହିଁ ଗଳ୍ପର ମୁଖ୍ୟ କଥାବସ୍ତୁ। ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ଶାରୀରିକ ପରିବେଶ ଓ ଅନ୍ୟଟି ସୂକ୍ଷ୍ମ ମାନସିକ ସ୍ଥିତି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି। 'ଭାର୍ଯ୍ୟା ଓ ଭଗାରିଜନିତ' ଗଳ୍ପରେ ଭାରତୀୟ ସମାଜରେ ବିବାହ ବନ୍ଧନରେ ବାନ୍ଧି ହେବାଟା ଏକ ପରମ୍ପରାଗତ ପ୍ରବାହ। ମାତ୍ର ବିବାହ ବନ୍ଧନରେ ବାନ୍ଧିହେବା ପରେ ମୂଳ ପରିବାରଠାରୁ ଦୂରେଇଯିବାକୁ ଲାଗିଥାଏ। ଏପରିକି ଭାଇ ଭାଇ ମଧରେ ଶତ୍ରୁତା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ। ସମ୍ପର୍କ ଆଉ ମଧୁର ହୋଇ ରହେ ନାହିଁ। ସେ ଚାହେଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିବାର, କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିବାର ସୁଖୀ ପରିବାର। ପୁରୁଷଟି ସ୍ତ୍ରୀ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ଭାଇକୁ ଭଗାରୀ କରିଦିଏ। କାରଣ ସେ ସମୟରେ ତା ଆଗରେ ଦୁଇଟି ବାଟ ଆସି ଛିଡ଼ା ହୁଏ, ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟଟି ଭାଇ ଓ ପରିବାର। ସେ ସିଧାସଳଖ ହୋଇ ରହିବାକୁ ବାଧ ହୁଏ, ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଭାଷାରେ "ଗୁଡ଼ାଏ ଶାଖାପ୍ରଶାଖା ଡାଳପତ୍ର ଲମ୍ବାଇ ଝାମ୍ପୁରା ହୁଅ ନାହିଁ। ଯଥେଷ୍ଟ ଡେଙ୍ଗା ହୁଅ–ଗଗନ ସ୍ପର୍ଶୀ ଉଚ୍ଚତର ମହିମା ଅଲଗା। ଗୋଟାଏ ମଧମ ଧରଣର ରେଞ୍ଜ ହୁଅନା। ଗୋଟାଏ ନଭଶ୍ଚୁମ୍ବୀ ପିକ ହୁଅ।"(ପୃ-୧୯୩)

'ଚିତ ଆକାଶର ତାରା' ସଂସାରଟିଏ ଗଢିବା ପାଇଁ ହେଲେ ଉଭୟ ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଥାଏ। ଦାଂପତ୍ୟ ଜୀବନରେ ଯଦି କିଏ ଅଧବାଟରୁ ଚାଲିଯାଏ /ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରେ ତେବେ ସଂସାର ଆଉ ସୁଖୀ ହୋଇ ରହେନାହିଁ। ଚାରିଆଡ଼େ ଖେଳିଯାଏ ଏକ ବିଷାଦର ଛାୟା। ସ୍ୱାମୀକୁ ଛାଡ଼ି ସ୍ତ୍ରୀ ଚାଲିଗଲେ ସ୍ୱାମୀକୁ ସେତେଟା ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରି ନଥାଏ। ମାତ୍ର ସ୍ତ୍ରୀଟିଏ ବିଧବା ହେଲେ ସତେ ଯେପରି ତା ପାଇଁ ସବୁଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାଏ। କିନ୍ତୁ ବେଳେବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ ନିଜର ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିତା ଯୋଗୁଁ ଅବାଟକୁ ଆପଣେଇ ନିଏ। ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଭୁଲି ସେ ପରପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ଦିନ ବିତାଏ। ଗଳ୍ପନାୟିକା ସୁନ୍ଦରୀ ନାନୀର ସ୍ୱାମୀ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସେ ଅସତ ପଥକୁ ଖସିଯାଇ ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ହୋଇଛି ଏବଂ ପରେ ଆତ୍ମଗ୍ଳାନିରେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛି। ଏହି ସୁନ୍ଦରୀ ନାନୀ ପରି ଅନେକ ନାରୀ ଆଜି ସମାଜରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛନ୍ତି। ଯେଉଁମାନେ କି ସମାଜକୁ ଏକ କଳଙ୍କିତ ଅଧାୟ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ନେଉଛନ୍ତି।

‘ଅନ୍ୟ ପରିଚୟ’ ଏହି ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକ ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଯେ ସମାଜ ଆଖିରେ ପତିପତ୍ନୀର ସମ୍ପର୍କ ଥିବା ଭଳି ମନେ ହେଉଥିଲେ ବି ବାସ୍ତବରେ ଅନେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେମିତି ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ପର୍କ ରହି ନଥାଏ। ଗଳ୍ପନାୟକ ଶଶିକାନ୍ତ ଓ ନାୟିକା ଅନୁରାଧା ପତିପତ୍ନୀ ହେଲେ ବି ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟର ସଂଗୁପ୍ତ ଭାବନା କେବେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପାରିନାହିଁ। ତେଣୁ ଗତାନୁଗତିକ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟାରେ ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ଜନ ସବୁଜ ଅରଣ୍ୟକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ମନଖୋଲି କେତୋଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବିତାଇବାପାଇଁ। ମାତ୍ର ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଛନ୍ତି ଅବୋଧ ଭାବରେ। ଅଭିମାନ, ପ୍ରତ୍ୟାଶା, ଛଳନା, ଏସବୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅପାରଗ, ଅପରିପକ୍ୱ ମିଜାଜର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ବୋଲି ସେମାନେ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିଛନ୍ତି। ‘ଗୋଟିଏ ଡାଏରୀର ଇତିକଥା’ ଏହା ଏକ ଚମତ୍କାର କାହାଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଗଳ୍ପ। ଗଳ୍ପ ନାୟକ ବିଦ୍ୟାଧର ବାବୁଙ୍କ ପିଲାଦିନରୁ ଡାଏରୀ ଲେଖିବାର ସଉକଟି କାହିଁକି ହଠାତ ବନ୍ଦ ହୁଏ ଏ ନେଇ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ। ଜଣେ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଚରିତ୍ରକୁ ନେଇ ଏ ସମାଜର ଲମ୍ପଟ ସୁନୀଲ ଚୌଧୁରୀ ଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି। ନାରୀର ଜୀବନ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କ୍ରୀଡ଼ନକ ସଦୃଶ। ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ ବିଫଳ, ଅନୁତପ୍ତ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଶେଷରେ ଆତ୍ମହତ୍ୟାକୁ ହିଁ ଜୀବନର ଶ୍ରେୟ ମଣି ନେଇଛି। ଗଳ୍ପନାୟକ ଯାହାଙ୍କ ସହ ଦୀର୍ଘ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ସମ୍ପର୍କ ରଖି ଆସିଥିଲେ ସେହିଦିନର ଘଟଣା ପରଠାରୁ ସେ ଡାଏରୀ ଲେଖା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦ କରିଦିଅନ୍ତି। ସେ କେବଳ ଏତିକି କହିଛନ୍ତି ଜୀବନ ସୁଖର ନୁହେଁ କି ଦୁଃଖର ନୁହେଁ, ପାପର ନୁହେଁ କି ପୁଣ୍ୟର ନୁହେଁ, ଜୀବନ କେବଳ ଜୀବନ। ଶତ୍ରୁପାଇଁ ନୁହେଁ କି ମିତ୍ରପାଇଁ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ନିଜପାଇଁ। ‘ଝରା ଶିଉଳିର କାହାଣୀ’ରେ ଗଳ୍ପନାୟିକା ରୁକ୍ମିଣୀର କରୁଣ କାହାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ। ଗଳ୍ପଟିର ବର୍ଣ୍ଣନା ହୋଇଛି ଆତ୍ମକଥନ ରୀତିରେ। କେଉଁ ଅପଦେବତାର ଅଭିସମ୍ପାତରେ ତା’ର ରୁଗ୍ଣ ସ୍ୱାମୀଟି ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲାପରେ ଝରା ଶିଉଳି ଭଳି ରୁକ୍ମିଣୀର ଜୀବନ ମଉଳିଯାଇଛି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀର ଯେପରି ସଂସାର କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଥାଏ ରୁକ୍ମିଣୀର ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା ଅନୁରୂପ। ମାତ୍ର ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନ ପରି ଯେଉଁ ଡାଳକୁ ଧରୁଛି ସେ ଡାଳ ସବୁ ଆପଣାଛାଏଁ ଭାଙ୍ଗି ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଛି। ତା’ ଦୁଃଖରେ ଗାଳ୍ପିକ ଏତେ ମର୍ମାହିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ “ରିଲିଫ କାର୍ଯ୍ୟସାରି ବହୁଗ୍ରାମ ବୁଲି ମୁଁ ପୁଣି ହେଡ଼ କ୍ୱାର୍ଟର୍ସକୁ ଫେରି ଆସିଲି। ମାତ୍ର ରୁକ୍ମିଣୀ କଥା ମୁଁ ଆଉ ଭୁଲି ପାରିଲି ନାହିଁ। ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ରୁକ୍ମିଣୀର ଚିନ୍ତା ହିଁ ମୋର ମନକୁ ଅସ୍ଥିର କରି ପକାଇଲା ,ରୁକ୍ମିଣୀର ଘୃଣ୍ୟ ଆଚରଣରେ ମୁଁ ମର୍ମାହତ ହୋଇଛି ।”(ପୃ-୨୧୨)

‘ସହଯାତ୍ରିଣୀର ଦୁଃଖ’ରେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଗମନ କାଳରେ ଲେଖକ ଏକ ବୃଦ୍ଧ ସହିତ ଭେଟ ହୋଇ ତାର ଜୀବନର କରୁଣ କାହାଣୀକୁ ଶୁଣି ରଚନା କରିଛନ୍ତି ଏହି ଗଳ୍ପ। ନିଜର ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତାରିତ ହୋଇଥିବା ବୃଦ୍ଧାଙ୍କ ଅସହାୟତା ବର୍ଣ୍ଣିତ। ଜୀବନର ଚଲାପଥରେ ନିଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାକୁ ହେଲେ ଅର୍ଥର ଆବଶ୍ୟକତା କେତେ ଜରୁରୀ ତାହା ଜଣାଇ ଦିଏ। ଅଭାବରେ/ଦାରିଦ୍ର୍ୟ କିପରି ମଣିଷକୁ ନିଷ୍କରୁଣ ଭାବେ ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କଠାରୁ ଦୂରେଇ ନେଇ ତାକୁ ଅଶ୍ରୁକରୁଣ କରି ଗଢିତୋଳେ ତାର ଏକ ଭାବଧର୍ମ ଏହି ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରଦତ୍ତ। ‘ସତୀବରର ଇତିବୃତ୍ତ’ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିରେ ଅତି ପୁରାକାଳରୁ ପ୍ରକୃତିକୁ ପୂଜା କରାଯାଉଥିଲା। ବୃକ୍ଷଲତା, ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ, ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ର ଆଦି ଥିଲେ ଉପାସ୍ୟ ଦେବତା। ଗଳ୍ପନାୟକ ଏଠାରେ ଏକ ବଟ ବୃକ୍ଷକୁ ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ହିସାବରେ ଚିତ୍ରଣ କରିଛନ୍ତି। ଯାହାକି ଆମ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତି ଓ ସଭ୍ୟତାର ମୂକସାକ୍ଷୀ। ତାହାରି ମୂଳରେ ଅତୀତର କେତେ ଅସୁମାରି ନାରୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଚିତାଗ୍ନିରେ ଝାସ ଦେଇ ନିଜ ସତୀତ୍ୱର ପରାକାଷ୍ଠା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଯାଇଛନ୍ତି ତା’ର କଳନା ନାହିଁ। ଜମିଦାର ବଂଶର ଭ୍ରମରବର ରାୟଙ୍କ ପତ୍ନୀ କମଳ କୁମାରୀଙ୍କର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଚିତାଗ୍ନିରେ ଝାସ ଦେବାର ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଆମ ପରମ୍ପରାର ନିଷ୍ଠୁର ଆଦର୍ଶକୁ ସ୍ମରଣ କରାଇଦିଏ। ଯାହା ଆମ ପରମ୍ପରା ଭିତରେ, ସୀତା, ସାବିତ୍ରୀ, ଶକୁନ୍ତଳା, ଦମୟନ୍ତୀ, ସତୀବ୍ରତ ନାରୀମାନଙ୍କର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉତ୍ଥାପିତ କରାଇଦିଏ। ‘ବିଷ୍ଣୁମାୟା’ ମଣିଷର ବଞ୍ଚି ରହିବା ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ,ବସ୍ତ୍ର,ବାସଗୃହ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ ରୂପରେ ପରିଚିତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଉ ଏକ ପିପାସାରୁ କେବେ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିପାରେ ନାହିଁ ତାହା ଯୌନକ୍ଷୁଧା। ଏହି ଗଳ୍ପରେ ସାବିତ୍ରୀ, ତିଳୋତ୍ତମା ଓ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ତ୍ରିକୋଣୀୟ ପ୍ରେମ ଓ ତା’ର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କର ମାନସିକ ଉଦବେଗଗର ଚିତ୍ର ପ୍ରଦତ୍ତ। ସାବିତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ ଅନେକ ଦିନ ଧରି ବାହାରେ ରହିବା ଫଳରେ ତା’ର ସ୍ୱାଭାବିକ ନାରୀ ମନ ଘିଅପରି ତରଳି ଯାଇ ସତୀତ୍ୱର ପାହାଚରୁ ଖସି ଯାଇଛି। ସେ ଅନେକ ପୁରୁଷଙ୍କ ସହ ସାନ୍ନିଧ ଲାଭ କରି ସମାଜରେ ହୋଇଛି ଉପେକ୍ଷିତା। ଏପରିକି ବିଷ୍ଣୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଏକ ନାରୀକୁ ବିବାହ କରି ପରିତୃପ୍ତ ନୁହେଁ। ‘ନଦୀ ଓ ନାରୀ’ ନଦୀର ଗତିପଥକୁ କେବେହେଲେ ରୋକି ହୁଏ ନାହିଁ କି ନାରୀର ମନର ଭାବନାକୁ ମଧ୍ୟ ରୋକାଯାଇପାରେ ନାହିଁ। କାରଣ ନାରୀମନ କେବେହେଲେ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ରହିପାରେ ନାହିଁ। ବେଳେବେଳେ ସେ ଏତେ ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇଯାଏ ଯେ ସୀମା ଲଙ୍ଘନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଇନ ଥାଏ। ବେଗବତୀନଦୀ କୂଳ ଲଂଘିବା ପରି ନାରୀ ମଧ୍ୟ କୂଳ ଲଙ୍ଘେ। ଏହି ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରେମକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ବନଜା ଗନ୍ତାୟତଙ୍କ ମାନସିକତା ବିଶ୍ଳେଷିତ। ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଦୁର୍ଗରୁ ବାହାରି ଆସି ସେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିଣୀ ଜୀବନ ବିତାଇବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ହୋଇଛି। ଯେଉଁ ପ୍ରେମରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପବିତ୍ରତା ନାହିଁ, ନାରୀର ଶାଶ୍ୱତୀ ଓ ପାବନୀ ମୂର୍ତ୍ତିର ପ୍ରତିଫଳନ ନାହିଁ; ଅଛି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଯୌନ ପୀଡ଼ିତ ମାନସିକତାର ଅଶାନ୍ତ ଉଦବେଳନ ଓ ଅତୃପ୍ତି। ତେଣୁ ସେ ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରକାଶ କରେ “ମୁଁ ସ୍ୱର୍ଗର ସୁରଧ୍ୱନି ନୁହେଁ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ପାବନକାରିଣୀ ଗଙ୍ଗା ବି ନୁହେଁ। ମୁଁ ନିମ୍ନଗାମିନୀ ରସାତଳ ପ୍ରବାହିନୀ ପାତାଳମୁଖିନୀ ଏକ ସ୍ରୋତସ୍ୱିନୀ।”(ବିଷ୍ଣୁମାୟା, ନଦୀ ଓ ନାରୀ, ପୃଷ୍ଠା-୧୫୨)

‘ଜନୈକା ସୁନ୍ଦରୀ ସମ୍ପର୍କରେ’ ନାରୀର ଅବଚେତନ ମନର ଈର୍ଷା, ଅସୂୟା ଓ ଅସହାୟତାର ମିଶ୍ରରୂପ ଏହି ଗଳ୍ପ।

ଗୋଟିଏ ନାରୀ ନିକଟରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ନାରୀର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ତା'ର ଈର୍ଷାର କାରଣ ଭାବରେ ନିରୂପିତ ହୋଇଥାଏ। କାରଣ ପୁରୁଷମାନେ ସୌଭାଗ୍ୟକୁ ନେଇ ଓ ନାରୀମାନେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ନେଇ ପରସ୍ପରକୁ ଈର୍ଷା କରିଥାନ୍ତି। ପ୍ରତିବେଶିନୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ହେବାପରେ ଗଳ୍ପନାୟକ ପତ୍ନୀଙ୍କର ଯେଉଁ ମାନସିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖାଯାଇଛି ତାହା ହିଁ ଗଳ୍ପଟିର କଥାବସ୍ତୁ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ। ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କ ପ୍ରଶଂସାକୁ କେବେହେଲେ ସହ୍ୟ କରିପାରେ ନାହିଁ। ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣିବାକୁ ଭଲପାନ୍ତି ନିନ୍ଦା ନୁହେଁ। 'ଅସ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟର ରଙ୍ଗ' ଏହି ଗଳ୍ପରେ ଡକ୍ଟର ମନୋରାମାଙ୍କ ଅବଚେତନ ମନର ଅସହାୟତା ଓ ଆଲୋଡ଼ିତ ଚିତ୍ର ଦେଖାଯାଇଛି। ଚିରକୁମାରୀ ମନୋରମା ନାରୀର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି ନେଇ ଶୁଭେନ୍ଦୁ ଚୌଧୁରୀ ଓ କମଳ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଭଳି ବହୁପୁରୁଷଙ୍କ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ହୋଇଛି। ମାତ୍ର ମାତୃତ୍ୱ କାମନାର ଯେଉଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅବବୋଧଟି ତାଙ୍କ ମାନସିକତାକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ବସିଛି ତାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାରେ ସେ ଅନ୍ୟଜଣେ ନାରୀର ପ୍ରସୂତି ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଅନୁଭବ କରିବା ବିଚିତ୍ର ଘଟଣା ନୁହେଁ। ବୈଷ୍ଣବୀ ମାତାଙ୍କର ଅବୈଧ ସନ୍ତାନକୁ ଉଦାର ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଯାଇ ଡାକ୍ତର ମନୋରମା ତାର ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଛି। 'ଧରିତ୍ରୀର ସ୍ୱପ୍ନ' ଏକ ବ୍ୟଙ୍ଗାତ୍ମକ ଗଳ୍ପ। ଏଥିରେ ତିନିଜଣ ନାରୀଙ୍କ ମନର କଥାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇଛି। ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ। ଧରିତ୍ରୀ ଦେବୀଙ୍କ ଅବଚେତନ ମନର ଅନ୍ଧାରି ଗୁହାରେ ଅବରୋଧ ଥିବା ଭାବରାଜିର ଉତ୍ତୋଳନ ଚିତ୍ର ପ୍ରଦତ୍ତ। ଧରିତ୍ରୀ ସ୍ୱପ୍ନରେ ବୁଡ଼ିରହି ଦେଖେ ତାର ଅତୀତ ଜୀବନର କରୁଣ ଅସହାୟତା ଓ ମୋହଭଙ୍ଗର ଭାବରୂପ। ସେ ନିଜକୁ ଯେତେ ଖାପଖୁଆଇ ଚଳିବାକୁ ଚେଷ୍ଟିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଏକ ଦୁର୍ବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାର ଅସହାୟତା ଫୁଟି ଉଠେ ଖୁବ ନିଃସଙ୍ଗ ଭାବରେ। ସେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦେଖେ ଭଙ୍ଗା ପୋଲ। ଠ କଠକ ଡେଉଁ ଥିବା ଗୋଟିଏ ସାପର କଟାମୁଣ୍ଡ, ହୁତ ହୁତ ହୋଇ ଜଳୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଉଡ଼ନ୍ତା ଢେଙ୍କି ଏବଂ ଆହୁରି ଅନେକ କିଛି। କେବଳ ସ୍ୱପ୍ନ ହିଁ ଏସବୁ ଅସଂଲଗ୍ନ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି ଯୋଡ଼ି ଦେଇପାରେ। 'ନିବେଦିତାର ନୈଶାଭିସାର' ଏହା ନିବେଦିତାର କ୍ଳାନ୍ତି ଅବସାଦ ଓ ମାନସିକ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ହିଁ ଗଳ୍ପଟିର ଭାବବସ୍ତୁ ଭାବରେ ପ୍ରତିପନ୍ନ ହୋଇଛି। ଯାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପଶ୍ଚାତପଟ୍ଟ ଦୃଶ୍ୟ ଶୈଳୀରେ ରଚିତ ହୋଇଛି। ଏଠାରେ ଯେଉଁ ନିବେଦିତା କଥା କୁହାଯାଇଛି ସେ ଦେଶ ସେବାପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କରିଥିବା ନିବେଦିତା ନୁହଁନ୍ତି। ଏ ନିବେଦିତା ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଗଳଭା ନାରୀଟିଏ ଯିଏକି ଅଭିସାରିକା ଓ ସନ୍ତାନ ସୃଷ୍ଟିର ସମ୍ଭାବନାରୁ ବଞ୍ଚିତ। ଓଡ଼ିଶାଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ରହି କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଜନ ବଙ୍ଗଳାରୁ ଏକ ଅଜ୍ଞାତ ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପୁରୁଷ ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖିବା ଯେତିକି ପ୍ରଗଳଭା କରିଛି, ସମପରିମାଣରେ ପାଠକ ମନରେ ଉନ୍ମାଦନା ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି।

'ଅହଲ୍ୟାଦେବୀଙ୍କ ପ୍ରେମ ସମାଧି'ରେ ଅହଲ୍ୟା ଦେବୀଙ୍କ ବିଗତ ଦିନର ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ମନେପକାଇ ରଚନା କରିବା। ପଚାଶ ବର୍ଷର ପ୍ରୌଢା ଅହଲ୍ୟା ଦେବୀଙ୍କ ମନ ଗଗନର ସ୍ମୃତିରେ ଭସାମେଘଗୁଡ଼ିକ ଭାସି ଚାଲିଛି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କର ସମଗ୍ର ମାନସିକତାକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରି ରଖିଛି। ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ସହିତ ଥିବା ବିଫଳ ପ୍ରେମର କରୁଣ ସ୍ମୃତି ତାଙ୍କ ମାନସିକତାକୁ ଆଲୋଡ଼ିତ କରିଛି। ଖାଲି ନୀରବ ଅଶ୍ରୁପାତ ଓ ଅତୀତର ମୃତ ସମ୍ପର୍କର ସମାଧି ଉପରେ ଆବେଗର ଫୁଲ ଚଢାଇବାର ନୀରସ ଉପଚାର। 'ଶ୍ରୀମତୀ ରାୟସିଂହ'ରେ ବସ୍ତୁବାଦୀ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଭିତରେ ବୁଡ଼ିରହି ରୁଦ୍ଧଶ୍ୱାସ ହୋଇପଡୁଥିବା ଜଣେ ନାରୀର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଛି। ଗତାନୁଗତିକ ମପାଚୁପା ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଜୀବନ ଶ୍ରୀମତୀ ରାୟସିଂହକୁ ଅସ୍ୱସ୍ତିକର କରିଦେଇଚି ସେଥିରୁ ସେ ଚାହିଛନ୍ତି ମୁକ୍ତି। ମାତ୍ର ଏକ ମୁକ୍ତ ଆଳାପର ମାନସିକତା ନେଇ ସେ ନିଜକୁ ପଡ଼ୋଶୀ କବି ପତ୍ନୀଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ କରି ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟର ଅନେକ ଧନିକ ଗୋଷ୍ଠୀର ନାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସଦା ସର୍ବଦା ଏଇମିତି ଅନ୍ଧାରି ଗୁହାରେ ବୁଡ଼ିରହି ଦିନ କାଟୁଛନ୍ତି। ମନର ଭାବନାକୁ ଆଉ କାହା ଆଗରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ। ଘରର ଚାରିକାନ୍ଥ ଆବଦ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ ଦିନ କାଟୁଛନ୍ତି। ସେମାନେ ନିଜକୁ ଅସହାୟ ମନେ କରିବା ସ୍ୱାଭାବିକ। 'ଡକ୍ଟର ନିହାରିକା ଦାସ ସମୀପେଷୁ' ନିହାରିକା ଓ ବିନୋଦର ମାନସିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକୁ ନେଇ ରଚିତ। ବିଗତ ତିରିଶ ବର୍ଷର ବିଫଳ ପ୍ରଣୟ ସ୍ମୃତିକୁ ନେଇ ଖୁବ୍ ଆବେଗମୁଖର ଦେଖାଦେଇଛି ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ। ଯଦିଓ ଜୀବନ ଅପରାହ୍ଣରେ ସେ ପ୍ରେମ ମଳିନ, ରଙ୍ଗହୀନ, ତଥାପି ସେଇ ସକଳ ସ୍ମୃତିର ବନ୍ଧନରୁ ସେମାନେ ମୁକ୍ତ ହୋଇପାରିନାହାନ୍ତି। ଅତୀତରେ ଯାହା ସତ୍ୟ ଥିଲା ତାହା ହୁଏତ ଆଜି ପ୍ରଳାପ ଭଳି ମନେହେବ। ମାତ୍ର ସେହି ପ୍ରଳାପ ହିଁ ବଞ୍ଚିବାର ପାଥେୟ ଓ ଜୀବନର ପାଦଟୀକା ଭାବରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଛି। ଗଳ୍ପରେ କୁହାଯାଇଛି "ଜୀବନର ସତ୍ୟକୁ କେହି ପ୍ରକାଶ କରି ପାରେନା। ମୋର ଦୃଢ ଧାରଣ ଯାହା ସତ୍ୟ ତାକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ବସିଲେ ତାହା ଏହିପରି ଏକ ପ୍ରଳାପ ଶୁଭିବ। "(ନିବେଦିତାର ନୈଶାଭିସାର, ପୃଷ୍ଠା-୯୦) 'ଦୁଇ ଭର୍ତ୍ତୃକାର ବିଳାପ' ଚାକିରି କରି ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରୁଥିବା ଡଲିଦେବୀ କ୍ରମଶଃ ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସେବା ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧରୁ ବଞ୍ଚିତା ହୋଇ ମାନସିକ ଅସ୍ଥିରତା ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି। ଭାରତବର୍ଷରେ ସ୍ୱାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ନୂଆ ହୋଇ ଗଢି ଉଠିଥିବା ସମାଜରେ ନାରୀମାନେ ଚାକିରି କରି ପରିବାରର ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁଦୃଢ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପାରମ୍ପରିକ ହିନ୍ଦୁ ନାରୀର ଆଦର୍ଶବୋଧ କିପରି ଅପସୃତ ଓ ଅପାଂକ୍ତେୟ ହୋଇ ପଡ଼ିରହେ ତାର ଏକ ମାର୍ମିକ ଚିତ୍ର ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଛି।

....

ଉପସଂହାର: ନାରୀଟିଏ ବାହାରକୁ ଯେମିତି ସହଜ ସରଳ ମନା ଦେଖାଯାଉଥାଏ ପ୍ରକୃତରେ ସେ ସେପରି ହୋଇ ନ ଥାଏ।ତାର ମାନସ ପଟ୍ଟରେ ଅନେକ ଭାବନା ଉଙ୍କି ମାରୁଥାଏ। କେତେବେଳେ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରି ପାରିଥାଏ ତ ପୁଣି ଆଉ କେତେବେଳେ ତାହା ଅସମାହିତ ହୋଇ ହୋଇ

ରହିଥାଏ। ଏଠାରେ ଗାଳ୍ପିକ ଗଣ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ନାରୀମାନଙ୍କ ଅନ୍ଧାରୀ ଗୁହାର ମନକୁ ଉଦଘାଟିତ କରି ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟିତ। ନାରୀ କେତେବେଳେ ଅସହାୟିନୀ ହୋଇଛି ତ ପୁଣି କେବେ ସେ ଉଗ୍ର ରୂପ ଧାରିଣୀ ହୋଇଛି। ସେମାନଙ୍କ ମନ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଭାବନାକୁ ଉଦଘାଟିତ କରିବା ସବୁ ସମୟରେ ସମ୍ଭବପର ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ। ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦେଖା ଯାଇଛି ଆଜି ନାରୀ ସମାଜରେ ଯେଭଳି ନିର୍ଯାତିତ ଅସହାୟତାବୋଧ ପ୍ରକଟିତ ସେଥିପାଇଁ ପୁରୁଷ ଦାୟୀ ନୁହେଁ ବରଂ ନାରୀ ହିଁ ନାରୀର ପ୍ରଧାନ ଶତ୍ରୁ ହୋଇଥାଏ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ:

୧) ଖୁଣ୍ଟିଆ, ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ। ୨୦୧୯। ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରମୁଖ ଗଳ୍ପ ସ୍ରଷ୍ଟା ନବଦିଗନ୍ତ। ୨ୟ ସଂସ୍କରଣ। କଟକ: ବିନୋଦବିହାରୀ।

୨) ପଟ୍ଟନାୟକ, ପଠାଣି। ୨୦୧୩। ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁ: ସୃଷ୍ଟି ମାନସ। କଟକ: ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର୍।

୩) ପଟ୍ଟନାୟକ, ବିଭୂତି। ୨୦୧୦। ସାହିତ୍ୟର ସୂଚୀପତ୍ର। ୮ମ ସଂସ୍କରଣ। କଟକ: ନାଳନ୍ଦା ବିନୋଦବିହାରୀ।

୪) ପ୍ରଧାନ, ଜ୍ୟୋସ୍ନାମୟୀ। ୨୦୨୩। ସାହିତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱ: ପ୍ରାଚ୍ୟ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ। ୧୨ଶ ସଂସ୍କରଣ। କଟକ: ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ବିନୋଦବିହାରୀ।

୫) ସାହୁ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି। ୧୯୬୨। ବିଷ୍ଣୁମାୟା। ୧ମ ସଂଖ୍ୟା। କଟକ: ଗ୍ରନ୍ଥମନ୍ଦିର।

୬) ସାହୁ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି। ୧୯୯୦। ସୁମିତ୍ରାର ହସ। ୫ମ ସଂଖ୍ୟା। କଟକ: ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ।

୭) ସାହୁ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି। ୧୯୯୫। ପିଙ୍ଗଳା ସେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ। ୧ମ ସଂଖ୍ୟା। କଟକ: ଅଗ୍ରଦୂତ।

୮) ସାହୁ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି। ୧୯୮୩। ରାନୁ ଅପାଠାରୁ ପୁଷି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ। ୧ମ ସଂଖ୍ୟା। କଟକ: ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର୍।

୯) ସାହୁ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି। ୧୯୮୪। ନିବେଦିତାର ନୈଶଭିଶାର। ୧ମ ସଂଖ୍ୟା। କଟକ: ଷ୍ଟୁଡ଼େଣ୍ଟ ଷ୍ଟୋର।

୧୦) ସାହୁ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି। ୧୯୮୯। ଆକାଶ ପାତାଳ। ୩ୟ ସଂଖ୍ୟା। କଟକ: ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର୍।

୧୧) ସାହୁ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି। ୧୯୯୦। ସୁନନ୍ଦାର ଲୁହ। ୫ମ ସଂଖ୍ୟା। କଟକ: ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ।

Funding
No funding was received for conducting this study.

Does this article screened for similarity?
Yes

Conflict of interest
The Author has no conflicts of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the Licenses
© **Sakuntala Mirdha, Kishor Chandra Mahanta 2025**. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License

Cite this Article :
Mirdha, Sakuntala, Mahanta, Kishor Chandra, "*Odia Kshudragalpa Dharaare Nari Manastatwa O Mahapatra Nilamani Sahu*", Bageesha, Vol. No. 03, Issue No.02, March-April 2025, Article No: BM2025/02-A004| Page- 27-34| DOI: https://doi.org/10.70541/BAGEESHA/2025030204